

ביאור בדרך אפשר

1 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרִימָה אֶת יַעֲקֹב אִישׁ
2 וּבֵיתוֹ בְּאוּרִי. וּמְדִינַת אֲדָמוֹר¹ הַזֶּקֶן בְּתוֹרַה אוּרִי² סֵפֶר מֵאֲמֹרֵי
3 אֲרַמּוֹר הֶזְקֵן עַל הַחֹמוֹשִׁים בְּרֵאשִׁית וּשְׁמוֹת (וּבְתוֹסֶפֶת הַגְּהוֹת
4 וּבְאוּרִים מוֹפִיעַ מֵאֲמֹר זֶה בְּיֹאזֵר הַתּוֹרָה' לְהַצְמַח צֶדֶק³ נִכְרוּ

5 שֶׁל אֲרַמּוֹר הַזֶּקֶן), דְּהֵנָּה,
6 בְּפִרְשֵׁת וַיִּגַּשׁ⁴ נְאֻמֵּר גַּם־כֵּן
7 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
8 הַבָּאִים מִצְרִימָה יַעֲקֹב וּבְנָיו,
9 וְצָרִיף לְהִבִּין לְמָה הַכֹּפֵל
10 בְּתוֹרָה עֲנִין בּוֹאֵם מִצְרִימָה

ביאור בדרך אפשר

שֶׁפְּסוּק זֶה נֹאמֵר בְּנוֹגֵעַ לַיְצִיאַת מִצְרַיִם, בְּכָל זֹאת אֵין לַתּוֹמָה
כִּי־צִד הַפְּסוּק רּוֹמֵז לַגְּאוּלָּה הַעֲתִידָה כִּי הָרִי גַם הַגְּאֻלָּה הַעֲתִידָה לְבֹא
קְשׁוּרָה עִם יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי מֹשֶׁה רַבְּנוּ גּוֹאֵל רֵאשׁוֹן שֶׁהוֹצִיא
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם הוּא גּוֹאֵל אַחֲרוֹנָי⁷, וְהִינוּ, שְׁמֹשֶׁה הוּא
יִגְאֻלְנוּ בְּגֻלָּה הַעֲתִידָה
(שֶׁהִיא הַתְּכָלִית וְהַגְּמֵר שֶׁל
יְצִיאַת מִצְרַיִם וּמֵאַחַר שֶׁהַגְּאוּלָּה
הַעֲתִידָה קְשׁוּרָה בַקְּשֵׁר הַדּוּק כֹּל כֵּךְ
לַיְצִיאַת מִצְרַיִם אֵין לַהֲתַפְּלֵא שֶׁהַכּוֹתֵב
רּוֹמֵז עַל שֶׁתִּהְיֶה יָחִד בְּאוֹתוֹ פְּסוּק,
בְּכִיטוּי הַכּוֹפֵל "אֵעֲלֶךְ גַּם עֲלֶיךָ").

בס"ד. שבת פרשת שמות, מברכים החודש שבט, ה'תשכ"ו (הנחה בלתי מוגה)

1 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרִימָה אֶת
2 יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בְּאוּרִי. וּמְדִינַת אֲדָמוֹר¹
3 הַזֶּקֶן בְּתוֹרַה אוּרִי² (וּבְתוֹסֶפֶת הַגְּהוֹת וּבְאוּרִים
4 בְּיֹאזֵר הַתּוֹרָה' לְהַצְמַח צֶדֶק³), דְּהֵנָּה, בְּפִרְשֵׁת
5 וַיִּגַּשׁ⁴ נְאֻמֵּר גַּם־כֵּן וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
6 הַבָּאִים מִצְרִימָה יַעֲקֹב וּבְנָיו, וְצָרִיף לְהִבִּין לְמָה
7 הַכֹּפֵל בְּתוֹרָה עֲנִין בּוֹאֵם מִצְרִימָה. וְגַם צָרִיף
8 לְהִבִּין הַשְּׁנוּיִים מִהֶתֶם לְהֵכָא כּוּי, כְּמִבְּאֵר שֶׁם
9 פְּרִטֵי הַדְּבָרִים. וּמִבְּאֵר, דְּהֵנָּה כְּתִיב⁵ יָרֵד יִרְדְּנוּ,
10 דְּהֵינּוּ יְרִידָה אַחַר יְרִידָה, וְכֵן בַּיְצִיאַת מִצְרַיִם
11 וְגֻלָּה כְּתִיב⁶ וְאָנֹכִי אֵעֲלֶךְ גַּם עֲלֶיךָ, דְּהֵינּוּ ב'י
12 עֲלִיּוֹת, וּבְקֻאֲמַת בַּיְצִיאַת מִצְרַיִם לֹא נִתְעַלּוּ רַק
13 פְּעַם אַחַת, אֲךָ עֲלָהּ הַשְּׁנִית רּוֹמְזָת עַל הַגְּאֻלָּה
14 הַעֲתִידָה לְהִיּוֹת בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן. וּלְהַעֲרִי,
15 שְׂאֵף שֶׁפְּסוּק זֶה נֹאמֵר בְּנוֹגֵעַ לַיְצִיאַת מִצְרַיִם,
16 הָרִי גַם הַגְּאֻלָּה הַעֲתִידָה לְבֹא קְשׁוּרָה עִם יְצִיאַת
17 מִצְרַיִם, כִּי גּוֹאֵל רֵאשׁוֹן הוּא גּוֹאֵל אַחֲרוֹנָי⁷,
18 וְהִינוּ, שְׁמֹשֶׁה הוּא יִגְאֻלְנוּ בְּגֻלָּה הַעֲתִידָה
19 (שֶׁהִיא הַתְּכָלִית וְהַגְּמֵר שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם).

20 (ב) וּמִבְּאֵר בְּתוֹרָה אוּרִי⁸ עֲנִין ב' הַיְרִידוֹת,
עַל־פִּי מִשְׁל מִנְּפֵשׁ הָאָדָם לְמִטָּה
22 (כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב⁹ אֶת הָעוֹלָם נָתַן בְּלָבָם, וּכְמִאֲמֹר
23 רְבוּתֵינוּ ז'ל¹⁰ שֶׁהָאָדָם נִקְרָא עוֹלָם קִטָּן), שְׂאוֹר
24 הַשֶּׁכֶל יוֹרֵד וּמִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתִיּוֹת הַמִּחְשָׁבָה,
25 וְאַחֲרֵי־כֵן גַּם בְּאוֹתִיּוֹת הַדְּבֹר, שְׂזוּהֵי יְרִידָה
26 גְּדוּלָּה יוֹתֵר, שֶׁהֵרִי הַמִּחְשָׁבָה הִיא לְעֲצָמוֹ, וְאֵלוֹ
27 הַדְּבֹר עֵיקְרוֹ הוּא בְּשִׁבִיל הַגְּלוּי לְהַזְוִלֵת (וּבְזָה

11 וְאוֹתוֹ הִדְבֵר נֵאמֵר פְּעַמִּים, פְּעַם אַחַת
12 בְּפִרְשֵׁת וַיִּגַּשׁ וּפְעַם נּוֹסֶפֶת כֹּאן בְּפִרְשֵׁת
13 שְׁמוֹת. ?

14 וְגַם צָרִיף לְהִבִּין הַשְּׁנוּיִים
15 מִהֶתֶם לְהֵכָא מִשֵּׁם לְכֹאן כּוּי,
16 כְּמִבְּאֵר שֶׁם בְּתוֹרָה אוּרִי⁸ וּבְיֹאזֵר
17 הַתּוֹרָה: פְּרִטֵי הַדְּבָרִים (זֶה לְשׁוֹנוֹ
18 בְּתוֹרָה אוּרִי: "דְּכֹאן נֵאמֵר הַבָּאִים
19 מִצְרִימָה אֶת יַעֲקֹב וּבְפִרְשֵׁת וַיִּגַּשׁ נֵאמֵר
20 הַבָּאִים מִצְרִימָה יַעֲקֹב... בְּפִרְשֵׁת וַיִּגַּשׁ
21 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כּוּי יַעֲקֹב וּבְנָיו שְׁכוּלֵל גַּם
22 כֵּן יַעֲקֹב כְּכֹלל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִרִי יַעֲקֹב
23 הוּא יִשְׂרָאֵל עֲצוּמוֹ... וְאֵם כֵּן אֵיךְ נִקְרָא
24 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"?). וּמִבְּאֵר, דְּהֵנָּה
25 כְּתִיב⁵ לִגְבֵי הַיְרִידָה שֶׁל אַחֵי יוֹסֵף
26 לְמִצְרַיִם יָרֵד יִרְדְּנוּ, וּכְפֵל הַלְשׁוֹן
27 מִלְמַד דְּהֵינּוּ יְרִידָה אַחַר
28 יְרִידָה, וְכֵן בַּיְצִיאַת מִצְרַיִם
29 וְגֻלָּה כְּתִיב⁶ בַּהֲבַטַחַת הַקְּרוּשׁ־
30 בְּרוּי־הוּא לַיעֲקֹב אֲבִינוּ וְאָנֹכִי
31 אֵעֲלֶךְ גַּם עֲלֶיךָ, דְּהֵינּוּ ב'י
32 עֲלִיּוֹת, עֲלֶיךָ אַחַר עֲלֶיךָ כִּנְגַד יְרִידָה
33 אַחַר יְרִידָה וּבְקֻאֲמַת בַּיְצִיאַת
34 מִצְרַיִם לֹא נִתְעַלּוּ רַק פְּעַם
35 אַחַת, כִּי אֶת הַיְצִיאָה מִשְׁעִבּוֹד מִצְרַיִם
36 לְחֹרוֹת יֵשׁ לְהַחֲשִׁיב כְּעִלְיָה אַחַת בְּלִבְד
37 וְלִמָּה אֵם כֵּן נֵאמֵר בְּפְסוּק "אֵעֲלֶךְ גַּם
38 עֲלֶיךָ", הֵינּוּ שְׁתֵּי עֲלִיּוֹת: אֲךָ עֲלָהּ
39 הַשְּׁנִית רּוֹמְזָת עַל הַגְּאֻלָּה
40 הַעֲתִידָה לְהִיּוֹת בְּמִהְרָה
41 בְּיָמֵינוּ אָמֵן שֶׁהִיא גְּאוּלָּה נּוֹסֶפֶת
42 עַל יְצִיאַת מִצְרַיִם. וּלְהַעֲרִי, שְׂאֵף

(1) ריש פרשתנו. (2) ריש פרשתנו (מט, א). (3) פרשתנו ע' ז. (4) מו, ח. (5) מקץ מג, כ. (6) ויגש שם, ד. (7) ראה שמו"ר פ"ב, ד. זח"א רנג, א. שער הפסוקים להאריז"ל ויחי מט, י. תו"א ר"פ משפטים (עה, ב). (8) נ, א. (9) קהלת ג, יא. וראה לקו"ת במדבר ה, ב ואילך. (10) תנחומא פקודי ג. זח"ג רנז, ב. תקו"ז תס"ט (ק, ב. קא, א).